

pognojeni s pepelom in fosforovimi gnojili je imelo trikrat toliko redivosti od onega pridelanega na revni senožeti. Torej ne le podvojeno množino sena moremo dobiti na umno uravnani in oskrbovani senožeti, ampak tudi dokaj tečnišega, katero bo tudi dokaj bolj izdalo in živino bogato hranilo.

Še je čas, da saj nekoliko za naše senožeti to spomlad storimo in to da jih oprostimo mahu, ki zadržuje razvoj drugih boljših trav, ki zadržuje izsušenje, ki je prava zalega raznih mrčesov. Zato ne strašimo se dela, vzemimo, če družega nimamo, navadno brano, obtežimo jo in z njo prevlecimo večkrat po dolgem in na široko celo senožet; ne bojmo se, če bo videti po tem delu senožet nekako raztrgana, razmesarjena; iz ranenih travnih korenin pognale bodo še bolj nove bilke, saj tudi obrezujemo trto, drevje, žive meje itd., in ker bo mah odstranjen, lahko se bodo nove travne bilke vzdignile in vspešno razvijale. Kjer je ruša le revna, dobro storimo, če v tako prevlečeno senožet posejemo nekoliko dobrega travnega semena; kaj dobra je italijanska ljulika (*Lolium italicum*), ki silno hitro raste in uže v prvem letu daje po dve košnji. Če ji postrežemo z gnojem, pa se more v drugem letu potem celo štirikrat kositi. Komur ni mogoče kupiti travnega semena, naj pa nametava senenega drobu.

Privošimo posebno opešanim senožetim tudi nekaj gnoja, na pr. gnojnice ali sekretnice, pepela. Tudi zmlete kosti uže razkrojene (superfosfat) in kilisalpeter se z veliko koristjo rabi za senožeti. Kder ima kompost na razpolago, naj z njim potrosi senožet, videl bo, kako hvaležna mu bo za to senožet. Kdor se namesto pravega mahu (*spagnum*) nahaja nizki mah (*hepatica*) bolj lišaju podoben, znamenje je, da je travna ruša popolnem opešala in tam ne pomaga drugo nego da napeljemo za par prstov na debelo dobre rodovitne zemlje ali tudi komposta. Opomogle se bodo travice in mahu bode konec. Še boljše se ve da je, če tako opešano senožet pred zimo preorjemo, da zimski mraz prešine brazdo, da korenike zgnjijejo in spomladi potem se z brano po dolgem in širokem brazde prav dobro prevlečejo in v tako zrahljano zemljo se naj prvo leto sadi krompir, ali tudi sirk, kateri se mora kakor vedno pridno okopovati in pri tem se zemlja vedno dobro rahlja.

Potem se vseje oves in v oves travno seme, da iz tega postane nova trata ali travna ruša.

Kolikor bolj se je pognojilo prvi in sedaj ovseni setvi, toliko vspešniši bode rast trave in na tem je veliko ležeče, da se koj v prvi mladosti nove trave čvrsto razrastejo.

Res čuditi se je, da se kmetovalci tako malo ozirajo na senožeti, kajti če se njiva skaže hvaležna za obilno gnojenje, gotovo je senožet še hvaležniša in še bogateje povrača kmetovalcu stroške in trud gnojenja. Posebno se ne sme pozabiti, da ima seno, vzrastlo na senožeti dobro pognojeno z gnjilčnim in fosforovim gnojem, skoro tri-, celo štirikrat toliko rastlinske beljakovine v sebi, torej da je tako seno tudi dvakrat tečniše od navadnega. Ni vse eno, kakošno seno se živini poklada, sladkega dobrega sena je vedno pol manj treba od pustega in kako se pač pozna, ko krave dobivajo tečno seno, takoj se pomnoži molža.

Najprimerniši gnoj za senožeti je, kakor uže rečeno, kompost, ker ima v sebi vse one snovi, kakoršne travne rastline potrebujejo, in sicer v jako lahko raztopljeni obliki, posebno če se je kompostni kup parkrat v letu premetal in polil s sekretnico in pomešal s pepelom. S tako primesjo se pospešuje razkrojenje kompostovih, posebno lesnih obstojnih delov in ta primes

sama je za trave velekoristna gnojilna snov. Za nježne travne rastlinice je silne važnosti, da se jim v kompostu podajajo redilne snovi, v kolikor je sploh mogoče, raztopni obliki. Navadno pa ni mogoče, toliko komposta napraviti, da bi ga za vse senožeti dovolj bilo in zato moramo iskati pomoči v umetnih gnojilih in o teh smo uže v prejšnjih listih govorili. V okolici goriški pa, kjer imamo na razpolago sekretno blato (lajben), kakor tudi gazno vodo, jako bogato na gnjilčnih snovéh, si moremo toliko bolje pomagati in s tem pomnožiti pridelke sena.

Kmetovalcem po hribskih okrajih pa živo priporočam, da porabijo ves pepel za senožeti, videli bodo, koliko sena bodo več nakosili!

Povše.

Kmetijske novice in izkušnje.

* *Trtna uš na Kranjskem* je tudi uže zaplodena v vinograde davkarske občine sv. Križ, okraja sodniškega Kostanjevica. Vsled ukaza c. k. poljedelskega ministra ni se pričelo s preiskovanjem vinogradov v Veliki Dolini, ampak v vinogradih kostanjeviških, ter se bode nadaljevalo po vseh vinogradih ob Kolpi in Savi od Kostanjevice noter do Velike Doline na hrvatski meji. Pretečeni teden, to je, od 20. do 27. julija preiskoval je potovalni učitelj Gustav Pirc z 20 delalci vinograde občine Kostanjevice, Ošterc in Črneče vasi. V teh vinogradih ni se zasledila trtna uš. Za naprej pomagala bodeta tudi pri preiskavanji gospoda Ogulin in Reichel iz Novega mesta.

* * *

* V Štanjelu na Krasu ustanovilo se je vinorejsko društvo. Pristopilo je novemu društvu neki uže čez 100 udov.

* * *

* *Najboljše mazilo za konjska kopita* je mast in loj, katerem se dodá nekoliko voska ali pa katrama.

* * *

* *Da se odvzame slabi duh po gnjilobi od govejega mesa*, se to-le priporoča: Meso se dobro skuha ter se proč pobere pene. Potem se vzame kos žarečega oglja (ogljje se pa ne sme več kaditi), katero se dene za kake tri minute k mesu; ogljje potegne smrad nase.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 22. Ko je pred mesecem povodenj po njivah naših vso setev pobrala, smo po odtoku vode zopet sejali proso, repo, ajdo itd., vsakovrstna semena, pa le eno seme se ni prikazalo, povsod je golo, kakor po povodnji. Prosim Vas, blagovolite nam svetovati, kaj naj sejemo, da ne bodo njive prazne stale. Ima li c. k. kmetijska družba kaj semena? (A. T., župnik v K. pri Š.)

Odgovor. Da ni kalilo prvo sejano seme, vzrok je bila prevelika vlažnost v zemlji, kajti seme je gotovo segnulo. Obsejte njive še enkrat z repo, prosom (tako zvanim „hiterca“, kateri je sicer slabši, a kmalu dozori) in ajdo. Zadnja sicer ne bode dozorela, pa za more dobro služiti kot zelena krma. Tudi bi bilo priporočati sejati šentjanževo rž, katero bi zamogli letos še dvakrat kositi za krmo. Ta rž ostane potem na njivi kot ozimno žito. Kmetijska družba nima nič semena.

Vprašanje 23. Imam kravo, koja je molzla takrat, ko sem jo kupil 6 do 7 litrov mleka na dan. Krava

sedaj mleko pridruže in ima vedno manj mleka. Kaj je vzrok tega in kakošna pomoč za to? (Fr. Fr. pri sv. J. na Štajarskem.)

Odgovor na to vprašanje smo dali uže nekemu drugemu gospodu v „Novicah“ št. 21. od 21. maja leta 1884. Tudi za Vas velja ravno tisto.

Vprašanje 24. Kedaj se sme pričeti z nabiranjem kurjih jaje za zimsko zalogo? (P. L. v Str.)

Odgovor. Jajca od druge polovice avgusta so uže sposobna za spravljanje. Naše ljudstvo trdi, da so najboljša jajca zato ona, katera so znesena med šmarinimi mašami, t. j. od Vélikega do Malega Šmarna.

Vprašanje 25. Kako se ozdravi grintovo tele? (R. S. v Ž.)

Odgovor. Bolno tele se na dotičnih mestih namaže z oljem ter potem, ko se grinte odločijo, izpere z vodo in milom. Ako se grinte potem naredijo od novega, namaže se bolna koža z zmesjo iz katrama in mila ter tako pusti kakih 24 ur stati, potem se zopet izpere z vodo in milom. To se sme ponavljati vsak tretji dan.

Nova postava.

Razjasnilne opombe vladine k načrtu postave o dedinskih naredbah pri kmetijskih domačijah srednje velikosti.

(Dalje.)

Škodljivi nasledki sedaj veljavnega prava za postavno nasledstvo pri kmetijskih posestvih so lahko razumljivi, ako se natančneje ogledajo dedinske oblike z vsemi posledicami, kakoršne sledijo iz določil občnega državlanskega zakonika.

Odločiti se je dedičem namreč ali za to, da vse posestvo oziroma vsak del posestva dejansko razdeli med vse po postavi k dedovanju poklicane dediče, ali pa da postanejo vsi dediči solastniki in gospodarji poddedovanega posestva, ali pa konečno, da se opiraje na določilo §. 843 obč. drž. zakonika po želji enega sodelenika kmetijska domačija prodá po sodnijski dražbi.

Vsi omenjeni trije načini dedovanja nikakor ne ugaajo razmeram kmetijskih zemljišč, temveč pouzročujejo veliko gospodarsko škodo, v kolikor se razdelitev dedšine ne vrši drugače, bodi-si vsled prodaje med živimi, bodi-si vsled naročila zapustnikovega ali vsled prstovoljnega dogovora dedičev med seboj — Neomejena delitev zemljišč, kakoršno načelo enake razdelitve dedšin postava sama naravnost pouzročuje vodi k najslabeji obliki razkosavanja in polagoma nastajajo pritlikovska gospodarstva, katera navadni družini ne dajejo ne zadosti dela ne zadosti živeža in s tem so dane negotove razmere za posestnika.

Skupna posest na kmetijskih domačijah, tako, da gospodarji več dedičev, se iz gospodarskih ozirov za delj časa nikakor ne priporoča in se tudi nahaja samo pri popolnem zanemarjenih domačijah ali pa tedaj, ko so in dokler so dediči maloletni, le redkokedaj izjemoma traja tako skupno gospodarstvo dalje. Kjer pa sodediči morejo predlagati prodajo domačije se bode pa prelahko pripetilo, da se bodo barantači iskaje dobička polastili nakupovanja in prodajanja takih zemljišč, vsled česar se bode gospodar na zemljišči še večkrat spreminjal in to gotovo le v škodo gospodarstva, na škodo domačije.

Pa tudi v slučajih oporoke zapustnikove ali dogovora med dediči kaže se za gospodarstvo slab nasledek,

da se domačija previsoko ceni, vsled tega gospodar preveč obremeni, tako, da mu vsled preobilnih dolgov ni mogoče pravilno gospodariti in s pridelki sebe in svojo družino preživeti.

Ker je vprašanje dedinskega nasledstva na kmetijskih domačijah sila važno in so vrh tega razmere v različnih naših deželah različne, obrnila se je vlada do strokovnjaških in po svojem poklicu dobro podučeni oblastnij in oseb posameznih dežel z daljo vrsto vprašanj. Na podlagi onih odgovorov, da se še le o tej zadevi jasno videti in na tej podlagi prav soditi.

Pregledati si hočemo toraj nekatere, posebno za naše razmere med Slovenci važne odgovore, kakor so došli vladi, in so ji bili podlaga oziroma povod za načrt postave našim bralcem uže znan. — Iz Kranjskega predloženo je poročilo deželnega predsednika, okrajnega glavarja radoljškega, logaškega, deželnega odbora kranjskega, glavnega odbora kmetijske družbe, kranjske hranilnice, gosp. L. Robiča, L. Sveteca in dr. L. viteza Gutmannsthalala.

(Dalje prih.)

Narodno-gospodarske stvari.

Trgovinska in obrtna zbornica.

Dne 18. t. m. imela je trgovinska in obrtna zbornica sejo pod predsedstvom g. Josipa Kušarja v navzočnosti vladnega zastopnika c. kr. dvornega svetnika g. grofa Rud. Chorinskega in naslednjih gg. zbornikov: Otomar Bamberg, Ivan Baumgartner, Iv. Nep. Horak (podpredsednik), Alfred Ledenig, Karol Luckmann, Mihael Pakič, Vaso Petričič, dr. J. Poklukar, Jos. Ribič, Fr. Sark in Jarnej Žitnik.

Gosp. predsednik konstatuje sklepčnost zbornice, otvori sejo ter imenuje overovateljema zapisnika današnje seje gg. Iv. Baumgartnerja in V. Petričiča.

I. Zapisnik slednje seje se odobri.

II. Gosp. Alf. Ledenig poroča o ukazu vis. c. k. trgovinskega ministerstva z dne 28. februarija 1884., št. 2416. Ta ukaz se glasi: Poslanec pl. Pacher predložil je poslanski zbornici državnega zbora v 14. dan decembra 1882 l. po 90 drugovih podpiran predlog, s katerim se je zbornica povabila, naj sklene:

- Izdá naj se poseben zakon, glaseč se, da mora vse blago, katero pride v trgovino v zaprtih zavitkih, tako, da se pri navadnem kupu njih vsebina ne prešteva zopet, ne tehta ter ne premerja, imeti na zavitku zaznamenovano množino na natančno razviden način ter da je prodajalec pod regresom proti pošiljavcu jamči za prav naznačeno vsebino;
- naj se za izdelke tekstilne industrije, kateri se tržijo v motkah (štrenah) in pri katerih je naznanilo množine praktično neizvedljivo, določi postavna dolgost štren, katera bi ugajala tržnim potrebam posamičnih vrst blaga;
- naj se v kazenski zakonik vzprejme določba, glaseča se, da po producentih in prekupnikih izvršeno zavijanje obrtnih izdelkov, katero ima namen, po svoji kakovosti in izvršbi, zapeljati kupujoče občinstvo, se kot goljufija kaznuje;
- vlada se pozivlje, da se v zmislju avstro-ogerske carinske in trgovinske zveze sporazumi s kralj. ogersko vlado, da ta predlogoma a) in b) enake postavne predloge tudi v ogerskem zastopu spravi na dnevni red.

Gospodarski odsek državnega zbora, kateremu se je oni predlog izročil, je postavil pododsek, da se posve-